

**Arbetsmarknads-
nämndens
handlingsplan mot
våldsbejakande
extremism
2024-2025**

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

Innehåll

Inledning.....	2
Arbetsmarknadsnämndens verksamhet i arbetet mot våldsbejakande extremism	3
Lokal lägesbild.....	3
Källor	4
Analys	5
Arbetsmarknadsnämndens aktiviteter kopplat till våldsbejakande extremism	6
Arbetsmarknadsnämndens aktiviteter	6

Inledning

Stockholm stads riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism är utgångspunkt för arbetet i denna handlingsplan. Denna handlingsplan omfattar arbetsmarknadsnämndens verksamheter och ligger till grund för prioriteringar av insatser framåt.

Våldsbejakande extremistmiljöer utgör ett hot mot samhällets grundläggande struktur, dess styrelsekick eller de politiska företrädarna på olika nivåer. På så sätt kan våldsbejakande extremistmiljöer utgöra ett hot mot hela demokratin och dessutom ett allvarligt hot mot medborgares möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter.

Stadens arbete riktas huvudsakligen mot tre extremistmiljöer; den våldsbejakande högerextremistiska, den våldsbejakande vänsterextremistiska, och den våldsbejakande islamistiska miljön. Att stadens arbete fokuserar på dessa miljöer beror på att Säkerhetspolisen bedömer att det inom dessa finns individer och grupper som anser det legitimt att begå brott med målet att förändra rådande samhällsordning i Sverige. De utgör ett hot mot demokratin och individers möjligheter att utöva sina demokratiska fri- och rättigheter.¹

Stadens insatser innefattar även ett förebyggande arbete mot ensamagerande gärningspersoner. Dessa personer är inte med i en grupp/organisation, utan agerar istället på egen hand utifrån en extremistmiljös ideologi. Säkerhetspolisen gör bedömningen att ensamagerande gärningspersoner som motiveras av våldsbejakande islamistisk extremism eller våldsbejakande högerextremism utgör ett av de främsta attentatshoten. Enligt Säkerhetspolisen är dessa individers syn på samhällsutvecklingen inte sällan influerade av konspirationsteorier. Många av dem är unga och lider ofta av psykisk ohälsa. Digitaliseringen har inneburit att dessa individer, men även de organiserade våldsbejakande extremistiska miljöerna, har en tydlig närvaro på nätet.²

Läs mer om stadens arbete på intranätet under ”Våldsbejakande extremism”. Här finns också stöd och utbildningar för stadens medarbetare samlat.

---

¹ Säkerhetspolisen (2023). *Våldsbejakande extremism*. [Våldsbejakande extremism - Säkerhetspolisen \(sakerhetspolisen.se\)](https://www.sakerhetspolisen.se) [2023-08-30]

² Säkerhetspolisens årsbok 2022/2023, s.18-19, 30-33, 48-49

Arbetsmarknadsnämndens verksamhet i arbetet mot våldsbejakande extremism

Arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter är i kontakt med ett stort antal stockholmare. Det sker en stor genomströmning av individer genom båda avdelningarna och dessa individer träffar och interagerar nära nämndens medarbetare. Nämnden har inget direkt motverkande arbete mot våldsbejakande extremism likt socialtjänsten, så som att sätta in lämpliga insatser för att avradikalisera eller omplacera individer. Däremot har nämnden möjlighet att upptäcka tecken på radikaliserings hos individer som passerar genom verksamheten.

Enligt Sveriges underrättelsemyndigheter³⁴⁵ kan radikaliserings ske i flera miljöer och vem som radikaliseras är svårt att förutse. Givet att nämndens verksamheter har en bred målgrupp är det viktigt att medarbetare har kunskap att identifiera tecken på misstänkt våldsbejakande extremism, både bland deltagare och medarbetare.

Många som tar del av nämndens verksamheter kommer i kontakt med förtroendebyggande medarbetare som studie- och yrkesvägledare, lärare och jobbcoacher. Det är därför sannolikt att indikationer om extremism och radikaliserings förekommer.

I nämndens verksamheter förekommer målgrupper med särskilda riskfaktorer att hamna i en radikaliseringsprocess – målgrupper som andra myndigheter och förvaltningar kan ha svårt att nå. Dessa målgrupper kan vara särskilt utsatta för att hamna i radikaliserings om de inte skulle nås av nämndens insatser och få ett sammanhang att delta i.

Till detta är det viktigt att betona vikten av arbetet med mänskliga rättigheter och demokrati som nämnden bidrar med som en förebyggande faktor mot våldsbejakande extremism.

Lokal lägesbild

Den lokala lägesbilden för arbetsmarknadsnämnden är i stort oförändrad från tidigare handlingsplan. Samma typer av trender kvarstår med hot från samma miljöer som tas upp både i inledningen till denna handlingsplan, men även i hotbildsbeskrivningen i Säkerhetsprogrammet samt i rapporterna från Sveriges underrättelsemyndigheter.

Antalet avidentifierade blanketter som skickats in under det gångna året har varit få, inga av dessa ärenden har varit kopplat till en direkt närstående våldshandling. I samtliga fall så har indikationer på direkt sympatiserande med en våldsbejakande extremistisk miljö framkommit eller så har det funnits mer indirekta och komplexa förhållanden, där en koppling till en miljö har kunnat antydans. Det är önskvärt att rapporteringen ökar, då tidigare handlingsplan antydde ett mörkertal kring rapporteringen, ett mörkertal som kvarstår än idag.

Rutinen för oro eller händelser av våldsbejakande extremism har nyligen uppdaterats centralt i staden, där nämnden har varit rådgivande. Det nya utformandet har lett till en förenklad struktur, vilket kan ha ökat antalet rapporter. Det är positivt då det ger en tydlig vägledning

³ Militära underrättelsetjänsten årsöversikt 2023, s. 14, 28-29

⁴ FRA årsrapport 2023, s. 4-8, 15, 18.

⁵ SÄPO Lägesbild 2023-2024, s. 24-25, 28-29.

för tillvägagångssättet vid en händelse. Både för rapporteringsvägar men även också för agerande så att samverkan kan ske mellan flera berörda aktörer.

Bilden beskriven ovan går i linje med den utveckling som vi ser i samhället idag, där ensamagerande våldsverkande är den nya trenden. En utmaning för arbetsmarknadsförvaltningen är hur bilden av skolattacker utmålas. Vuxenutbildningens särställning gentemot grundskolan medför att nationella riktlinjer och stödmaterial fortsätter att riktas främst mot den skolverksamhet där barn finns. Enligt forskare från FOI finns inga exempel på skolattacker som riktats mot komvux. Däremot har en yrkeshögskola i Finland 2008 drabbats av en skolattack. Även attacker mot universitet har skett internationellt. Sammantaget verkar det som att den typ av utbildning som bedrivs inom arbetsmarknadsförvaltningen inte är drabbat i samma utsträckning som grundskolan. Att vuxenutbildningen inte förekommer som ett eget objekt i forskning kan leda till utmaningar i hur insatser utformas på nationell och regional nivå, något som behöver bevakas och influeras till att ta höjd för all skolform.

Eftersom extremism är i förändring är det viktigt att ha en nära kontakt med andra experter i staden, landet och internationellt. Formerna av våldsbejakande extremism blir nya och arenorna där de framträder förändras. Variationen i vad som kan behöva upptäckas är stor och den utmaningen faller i slutändan direkt ned på nämndes medarbetare. De behöver kunskap för att kunna reagera på rätt saker i samtal med medarbetare och medborgare.

Den största fördelen är att nämnden kan vara en ”aktiv-passiv” part i arbetet. Med det menas att vi inte behöver agera själva i större utsträckning, utan fortsätter att vara detektorer åt staden och förmedlar relevant information till de myndighetsutövare som behöver agera, antingen genom att ingripa eller stötta individen. Återigen blir kunskap om området viktigt att fokusera på och även följa upp.

Källor

Källor bakom lägesbilden:

- Stockholms stads blankett för avidentifierad information kring våldsbejakande extremism
- Stockholms stads enkät avseende våldsbejakande extremism 2022
- IA incidentrapportering,
- Säkerhetspolisens årsöversikt 2022/2023 och 2023/2024
- Månadsvis möten med SLK och utpekade fackförvaltningar

Stockholms stads avidentifierade blankett visar på att vi har händelser där vi detekterar tecken på våldsbejakande extremism inom arbetsmarknadsförvaltningen.

Medianen och medelvärdet från enkäten avseende våldsbejakande extremism visar på kunskapen kring kännedom om våldsbejakande extremism faller kring relativt bra kännedom om våldsbejakande extremism.

IA incident rapportering är låg till obefintlig kopplat till våldsbejakande extremism.

Säkerhetspolisens årsöversikt visar på föränderligheten och relevansen i frågan om våldsbejakande extremism som en fortsatt aktuell fråga att arbeta med. Många av de indikationerna som de framställer i rapporterna har också visat sig sanna över Norden där det har inträffat fler skolattacker.

De månadsvisa mötena med SLK och utpekade fackförvaltningar har i diskussion samlat en övergripande lägesbild i Stockholm där händelser och utveckling har kunnat diskuteras.

Analys

Arbetsmarknadsförvaltningen fortsätter att vara en viktig del i att upptäcka incidenter av våldsbejakande extremism i sina verksamheter. I enlighet med den omvärldsutveckling som sker där hotet om radikaliseringsprocesser hos ensamagerande fortsätter att växa, blir arbetsmarknadsförvaltningen en pusselbit genom sitt uppsökande arbete för att motarbeta och upptäcka tecken i ett tidigt stadium. Kunskapen om radikaliseringsprocesser och våldsbejakande extremism måste vara en naturlig del av den kunskapsbank som medarbetare har för att kunna se sin omgivning med den linsen.

Genom att vara en facknämnd med ett uppdrag som täcker hela staden stöttar arbetsmarknadsnämnden stadsdelarna genom att upptäcka och dela information inom staden. För att fortsätta vara en relevant del i stadens arbete bör deltagande fortsätta att fördjupas och knytas till stadens centrala samordnare. Genom detta får nämnden också möjlighet att fördjupa kopplingen gentemot stadsdelar och andra fackförvaltningar, vilket underlättar kunskapsspridningen.

De sammanfattande slutsatserna av lägesbilden och källorna som underbygger den är som följande:

- Upptäcka och anmäla tecken våldsbejakande extremism är fortsatt relevant i staden.
- Det krävs en löpande omvärldsbevakning som aktivt samverkar med andra parter i staden, Sverige och internationellt för att ligga i fas med var våldsbejakande extremism visar upp sig samt säkerställa att perspektivet av vuxenutbildningen tas med.
- Den genomsnittliga kunskapen hos medarbetare och chefer behöver vidhållas och slipas genom utbildning.
- Samverkan med stadsdelar och facknämnder blir av särskild vikt för att klargöra behov och utmaningar inom ämnet som behöver flera parter insatser för att klara av.

Arbetsmarknadsnämndens aktiviteter kopplat till våldsbejakande extremism

Med utgångspunkt i den lokala lägesbilden kommer följande insatser och aktiviteter genomföras. Aktiviteterna som listas är både sådana som genomförs internt och externt samt i samverkan med andra aktörer.

Arbetsmarknadsnämndens aktiviteter

Aktivitet <i>Beskriv vad som ska göras och hur det ska utföras</i>	När <i>Ange tid för när aktiviteten ska vara genomförd (alt linjearbete)</i>	Vem <i>Ange vilken funktion/funktioner som ansvarar för aktiviteten</i>	Uppföljning <i>Ange hur aktiviteten ska följas upp</i>
Delta regelbundet på månadsvisa möten för utpekade fackförvaltningar med SLK.	2024-2025, löpande	Lokal VBE-samordnare	VB
Tillsammans med central VBE-samordnare delta i erfarenhetsutbyten med de nordiska ländernas huvudstäder i syfte att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism.	2024-2025, löpande	Lokal VBE-samordnare	VB
Planera genomförandet av besök av nordiska huvudstäder till Stockholm tillsammans med central VBE-samordnare.	2024	Lokal VBE-samordnare i samverkan med SLK	VB
Tillsammans med utpekade fackförvaltningar ta fram ett utbildningsmaterial som kan spridas i staden till chefer och lokala samordnare.	2024	Lokal VBE-samordnare i samverkan med SLK	VB
Personal ska genomföra den webbaserade grundutbildningen om VBE.	2024 samt 2025	Enhetschefer och rektorer.	T2 samt VB
Ta fram utbildningsmaterial och förmedla MSB:s riktlinjer för pågående dödligt våld inom förvaltningen.	2024	Lokal VBE-samordnare	VB
Genomföra två utbildningstillfällen inom mänskliga rättigheter och våldsbejakande extremism för upphandlade skolor.	2025	Lokal VBE-samordnare, MR-strateg	T2 2025
Genomföra enkätundersökning enligt riktlinjer för våldsbejakande extremism kring kartläggning av verksamhetens kännedom och kontakt med VBE.	2025	Lokal VBE-samordnare	T2, VB 2025